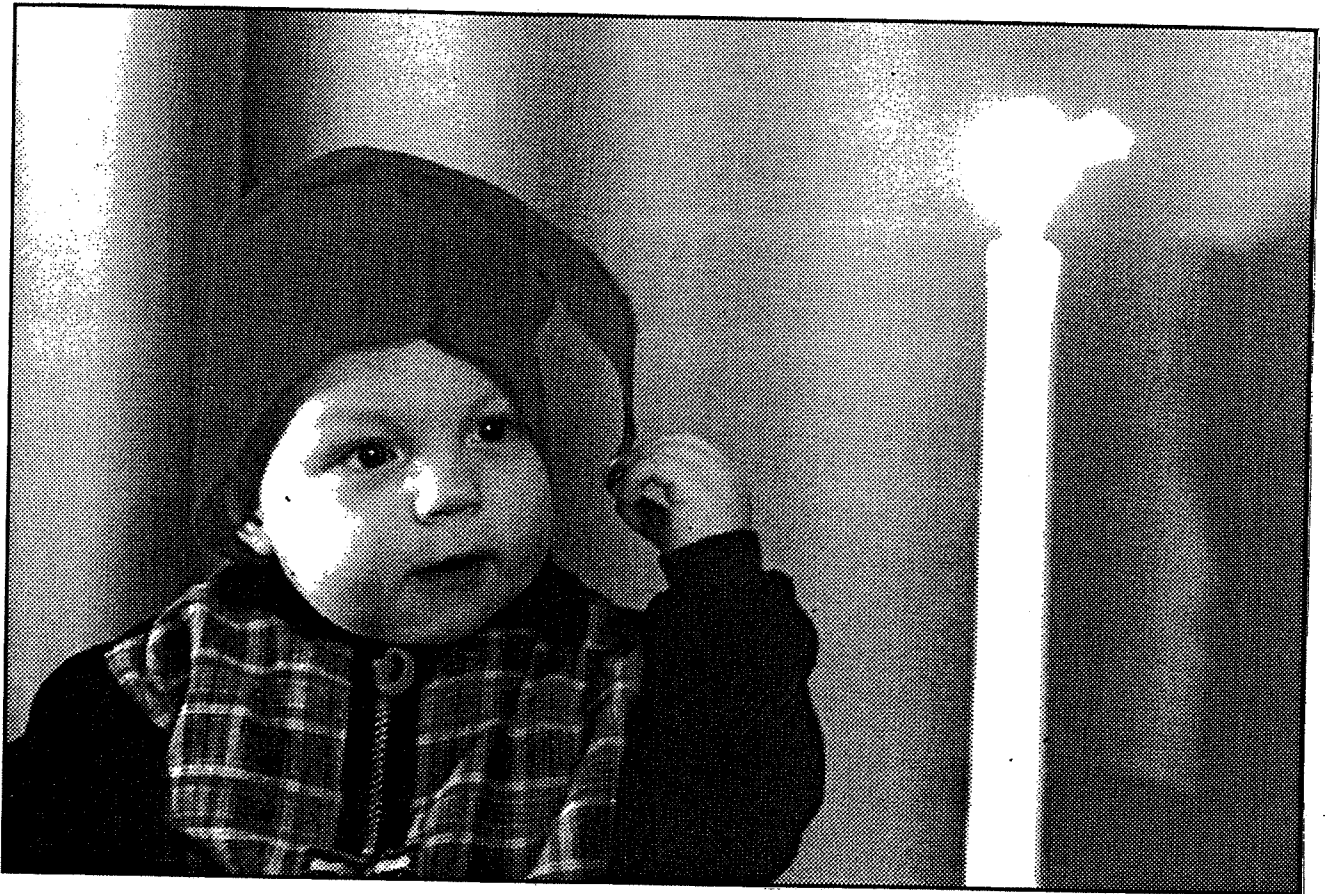

KÄNSELSPRÖTET

Finlands Dövblinda rf.

December 12/1997

God Jul

Innehåll:

Hälsokunskap för specialgrupper..2	
Ledaren:	
Bästa föreningsmedlemmar och vänner, Elisa Mikkola.....3	
Julen kan firas på många sätt.....4	
De blindas skyddshelgon.....5	
Löften och önskningar.....6	
Höstmötet valde styrelsen.....8	
Klubbarna fyller år.....10	
Noveller om vardagen.....11	
Dublin på jämställdhetens väg.....12	
Förspild julglädje.....14	
Julhälsningar med postkort.....15	
Läsarnas post:	
Minnen från gångna tider, Hilkka Kasurinen.....16	
Hälsningar från Åland, Ritva Väisänen.....17	
Rör på dig och gå ner i vikt -kurs i Siilinjärvi, Ossi Rajala.....20	
Nog händer det, OR.....21	
Tankar förmedlade med e-post, Vieno Hyttinen.....22	
Julen har kommit,.....23	
När året växlar, Hilkka Nieminen..24	
Pärbild: Antti, 1 år, önskar God Jul. (Bild ALR)	
Teckningar på insidorna: Micaela Morero	
Nästa nummer av tidningen utkom- mer 26.1.1998. Materialet skall vara redaktionen tillhanda senast 9.1.1998	

Hälsokunskap för specialgrupper

Ett seminarium om material för hälsofostran för specialgrupper ordnas i Vita Salen i Helsingfors 18.-19.9.1998.

Seminariet ingår i EU:s hälsofostranprojekt. Med i projektet är Centret för Hälsobefrämjande, Synskadades Centralförbund, Invalidförbundet, Dövas Förbund samt Finlands Dövblinda.

På seminariet behandlas de problem specialgrupper har, som inte kan använda normalt skrivet och/eller audiovisuellt informationsmaterial; de är bl.a. dövblinda, synskadade, döva, hörselskadade och personer med talstörningar. Avsikten är att kartlägga behovet av produktionen av specialmaterial för dessa grupper i EU-länderna. I samband med seminariet ordnas en utställning, där det är möjligt att ställa ut material som hör till ämnet.

Seminariet finansieras av EU-kommissionen och Finlands Social- och hälsovårdministerium. Det officiella språket på seminariet är engelska. Åtminstone tre representanter från varje EU-land kommer att delta. (RK)

Bästa föreningsmedlemmar och vänner!

På höstmötet i Uleåborg diskuterades många viktiga frågor, som berör både våra föreningsmedlemmar och säkert många andra dövblinda.

Behovet av att utveckla stödpersonsverksamheten kom fram i många framföranden. Med hjälp av en frivillig stödperson är det möjligt att delta i sådana verksamheter, där man behöver hjälp. Formerna för stödpersonverksamheten kan variera mycket: någon behöver en shackspelskamrat och någon en vän att länka med, någon annan att skriva brev med eller för att klara av handarbetena.

Stödpersonerna behövs i alla fall mer än vad de finns av dem för tillfället. Utbildning av stödpersoner har arrangerats under de senaste åren som föreningens egna utbildning och i samarbete med t.ex. Finlands Röda Kors. Av de som gått utbildningen är det bara få som permanent och långvarigt blir stödpersoner. Livssituationerna varierar både för stödpersoner och för

dövblinda och alltid möter inte behoven och önskningarna stödpersonernas möjligheter – t.ex. i fråga om tidsresurser.

Stödpersonen ersätter dock ej tolken eller den personliga hjälparen. De har alla sina egna uppgifter att förhöja dövblindas livskvalitet och att utöka deras deltagarmöjligheter.

Nästa år kommer organisationssekreteraren tillsammans med regionsekreterarna att sträva att finna nya idéer för att hitta stödpersoner och för att utbilda dem.

Jag önskar er alla god och fridfull jul samt gott nytt år!

Särskilda hälsningar till våra medlemmar i Uleåborg, som gjorde mycket för att skapa lyckade höstdagar med juulfest åt oss. Hjärtliga tack till er alla!

Elisa Mikkola
Verksamhetschef

Julen kan firas på många sätt

Anu-Liisa Rönkä

Den finländska traditionella julen är en familjefest, vari ingår julmiddag, julbock med klappar, julkyrka och bastu. Julmiddagen innehåller skinka, lådor, rosoll och krämer. I ett hus prytt med julprydnader finns en glänsande julgran, halmbockar, tomtar och änglar.

Få av oss firar dock julen med alla traditioner. Vid sidan om traditionerna har det uppkommit nya sätt att fira julen. Julen firas i olika samsättningar: allena, i par, med nyfamilj eller bland vänner. Att fira ensam kräver kanske mera än en familjefest, men slutresultatet kan vara belönande.

Några vill smita undan julen genom att resa utomlands under helgen. Andra firar julhelgen i ett hus på landet, på ett rehabiliteringscentrum eller söker sig någon stillsam plats för att lugna ner.

På Dövblindas verksamhetscentrum i Tammerfors ordnas under julen en kurs med rubriken *Du är inte ensam på julen*.

På verksamhetscentret kan man fira en traditionell jul tillsammans med invånarna, med andra kursdeltagare och arbetstagare. Ansökningstiden till kursen har gått ut, men möjliga annulleringsplatser kan frågas av, hemvårdledaren **Leena Matt**.

Av tidigare jular på verksamhetscentret finns goda erfarenheter.

– Det har varit en bra stämning! Riktigt roligt! säger Leena.

Nästan alla invånare i verksamhetscentret samt några kursdeltagare deltog förra året.

Till julfirandet på verksamhetscentret hör julsånger med tomtelekar, en traditionell julmiddag, besök på begravningsplatsen, julbastu, besök av jultomten, julkyrka samt åkning med häst och släde på Annandag jul.

– Detta är en riktigt traditionell jul, den firas bara inte med den egna familjen.

Julen kan vara en svår tid för den, som inte har någonstans att ta vägen.

– Här tar vi alla hand om att, ingen blir ensam, lovar Leena.

De blindas skyddshelgon

Saija Pelvas

Den 13 december firas Luciadagen. Lucia firas särskilt bland svenskspråkiga. Enligt svenska förebilder kände man till Lucia i Finland redan på 1700-talet, men Lucia-tågen kom till vårt land mycket senare.

Vem är Lucia? Nuförtiden väljs en ung, vacker, ljushårig, svenskspråkig flicka att bära en ljuskrona på sina ljusa lockar på Luciadagens festtåg. Lucia är klädd i en vit lång dress, och har ett rött bälte. Kronan på huvudet är utsmyckad med lingonris.

Den ursprungliga Lucia var hemma från Sicilien. Enligt legenden mördades den heliga Lucia på Sicilien år 300. Innan hon mördades förblindades hon. På grund av detta anses hon vara de blindas skyddshelgon. Lucias minnesdag firas den 13 december.

Under århundradenas lopp fördes ryktet om den heliga Lucia från Sy-

deuropa till norr, var årets längsta dag, enligt den julianska kalendern, var den 13 december eller just på minnesdagen av Lucia. Man firade att årets mörkaste tid var till ända med att dricka och äta.

I Norden sågs den första Lucia i prästgårdar i västra Sverige på 1760-talet. På den tiden hade Lucia vingar och bar ljus.

Till Finland kom Lucia på 1890-talet. Man firade först minnet av henne sporadiskt, men sedan 1930-talet mera regelbundet. I hem och skolor har Lucia firats, men sedan 1950-talet har man också valt en rikslucia. Den mest synliga händelsen i Helsingfors är Luciatåget, som går genom centrum och där Sankta Lucia sjungs förutom av Lucia, av Luciatärnorna som följer henne. I Luciatåget deltar även stjärnpojkar.

Lucia besöker pensionärshem, sjukhus, vårdanstalter och skolor. Hon har bl.a. många gånger besökt skolan för synskadade i Helsingfors.

Löften och önskningar för år 1998

Samlade av Anu-Liisa Rönkä

I början av det nya året kan man önska sig något gott, som det nya året skall föra med sig. det är en vana att man gör löften, som slutligen ändå glöms bort. Känslsprövet frågade av några medlemmar och arbetstagare, vad de önskar och lovar.

Riku Virtanen

Jag lovar att avsluta grundskolan på ett värdigt sätt. Jag är på sista årskursen, nionde årets vår är på kommande. På hösten börjar jag i gymnasiet. Jag går ännu i egen skola, men gymnasiet börjar jag redan under terminen 98-99.

Sedan kan jag lova, att jag skall träna shack och klara mig i tävlingar för dövblinda. Och till föräldrarna lovar jag att vara på båten på sommaren.

Dessa är de riktlinjer, som jag nu ser. Och intresset för datorer fortsätter. jag försöker få de nödvändiga kunskaperna förrän jag börjar gymnasiet, så att jag kan använda datorer och hjälpmedel.

Jorma Säynäjängas

Mitt löfte är, att jag varje kväll skall läsa en saga eller berätta en berättelse åt pojkarna på kvällen. Dessutom har vi en gemensam Fader Vår-bönestund förrän vi går i säng. Om jag är trött efter en lång bilresa, blir det antingen saga eller bön.

Den önskan som jag först kommer att tänka på för år 1998 är, att jag skulle få skjutet många harar, vars kött skulle ge mig snabbhet och kvickhet för att lösa utmaningarna i regionsekreterarbetet.

Pirkko Virtanen

Själv tror jag inte på nyårslöften och jag brukar inte ge några. För mig är de stora vändpunkterna i livet alltid platser för lösningar och löften. Jag kan bara försöka mitt bästa och skapa mig ett stort hjärta och ett förlåtande sinne. Man skall även lära sig förlåta sig själv - och andra - där är en läxa för årets alla dagar.

Jag har inte stora förväntningar på framtiden – jag försöker göra varje dag till så bra som möjligt – leva i nuet – det måste jag påminna mig om varje dag – leva i det ögonblick som är.

Till min natur hör utmaningar och arbete – emellanåt vill jag vara för mig själv och skapa distans till saker. På det sättet letar jag efter balans för frågor om sysselsättning och varande. Jag måste hela tiden fråga något – det har jag i mig sedan födseln och det gör livet intressant. För ungdomens flykt söker jag djup och frid och jag önskar det åt andra också.

Raili Karisaari

Jag har en känsla av, att det nu är tid att i många fall lämna det gamla och ge rum för något nytt. De viktigaste av löften är att sköta om den egna konditionen. mera motion, mindre frestelser – det är mitt motto för år 1998. Min önskan är också att lära mig leva här och nu – njuta av de goda saker, som jag har nu.

Eila Särkimäki

Varje dag, som jag får
börja
hoppas jag
kunna ta emot med tacksamhet.
Varje dag som jag får
börja
hoppas jag
kunna ge mina närmaste något.

Varje dag, som vi möter
hoppas vi
kunna odla fredsblommor.
Varje dag, som vi möter
hoppas vi
kunna möta och respektera olikhet.

Det är lättare att skriva om önsningar, än om löften! Löften vill bara bli endast löften. Trots det lovar jag ta bättre hand om mig själv nästa år. Jag söker nytt sting i livet och håller mig a jour med vad som händer. ADB-färdigheter skaffar jag mig självständigt.

Höstmötet valde styrelsen

Anu-Liisa Rönkä

Finlands Dövblinda rf:s höstmöte hölls i Uleåborg lördagen den 22.11.-97. Med på mötet var 61 egentliga medlemmar och en släkting till en medlem.

Raimo Korpela valdes enhälligt till orförande för styrelsen för 1998-1999. Till styrelsemedlemmar valdes för de som avgick **Ulla Kungas** från Tammerfors och **Vesa Pikkuhookana** från Uleåborg. **Seija Troyano** som var i tur att avgå från styrelsen fortsätter. Hon fick 35 röster i omröstningen, Kungas 34 och Pikkuhookana 19.

Marja-Liisa Ritala, som var kandidat till styrelsen, fick också 19 röster, så att valet mellan Pikkuhookan och Ritala skedde med lottning. **Pekka Juusola** och **Hilkka Hyötylä** var i tur att avgå och vägrade kandidera för följande period.

Som expertmedlem i styrelsen för år 1998 valdes **Pauli Kelander** och

Terhi Muhonen som representant för släktingar samt **Jouni Onnela** från Arlainstitutet.

Höstmötet godkände verksamhetsplanen och budgeten för nästa år. Verksamhetsplanen väckte en livlig diskussion bland deltagarna. Verksamhetschefen konstaterade, att åsikterna som framfördes, beaktas om möjligt när verksamheten planeras och förverkligas.

Lasse Hannula hedersmedlem

Höstmötet valde **Lasse Hannula** till föreningens hedersmedlem. Styrelsen hade på fredagen den 21.11. valt **Kirsti Tamminen**, chefen för Dövblindas verksamhetscenter, till Årets Arbetstagare, och hon fick blommor i samband med höstmötet.

Höstmötet godkände ett uttalande, som tar upp dövblindas rätt till arbete och meningsfull sysselsättning. Uttalandet publiceras i samband med denna artikel.

Det egentliga höstmötet avslutades på lördagen, så det fanns rum för fri diskussion på söndagen. I diskussionerna kom behovet av stödpersoner upp. Problemet tas upp i verksamhetsplanen för 1998.

Organisationssekreteraren **Heikki Majava** konstaterade, att man nästa år försöker hitta fler stödpersoner och få dem att stanna kvar i verksamheten. Också verksamheten med jämlikestöd fortgår tack vare de goda erfarenheterna.

So orförande för höstmötet fungerade **Seppo Jurvanen** och som sekreterare **Elisa Mikkola**. Mötesplatsen var Ramada Hotel i Uleåborg.

Uttalande:

Dövblinda har rätt till arbete

Vi dövblinda vill vara jämlika medborgare i samhället. Ett jämlikt deltagande förutsätter även möjligheten att arbeta. I det finländska samhället värderas arbete och arbetet bestämmer individens plats i samhället. En som är utan arbete fjärras från andra, från sitt eget samfund och således från hela samhället.

Vi, representanter på Finlands Dövblinda rf:s höstmöte förutsätter möjligheter för dövblinda att arbeta och sysselsätta sig meningsfullt. Den tekniska utvecklingen har tagit bort hindren som dövblindheten skapar och som har begränsat våra verksamhetsmöjligheter. Hjälpmiddel för hörsel och syn och datatekniken möjliggör kommunikation med omgivningen.

Vi dövblinda vill ge av våra egna färdigheter till samhället. Beklagligt få av oss är med i arbetslivet. Många av oss har dock en yrkesutbildning, som borde kunna utnyttjas. Vi är villiga att studera och skaffa oss nya yrken.

I den nuvarande sysselsättningsituationen, där även många som hör och ser är utanför arbetsmarknaden, är det ännu svårare för handikappade att få arbete. Alla av oss kan inte vara med i arbetslivet, men vi har dock alla rätt till en meningsfull sysselsättning. På det sättet kan vi utvidga våra verksamhetsmöjligheter och få innehåll i livet.

Samhällets ekonomiska situation får inte ett argument för, att vår basrättighet, rätten till ett jämlikt deltagande, inte förverkligas.

Klubbarna fyller år

Heikki Majava

De dövblindas klubbar är resultat av gemensam verksamhet hos dövblinda. Aktiva klubbar erbjuder åt sina deltagare tankeutbyte, samvaro, rekreation och möjlighet att följa med saker och påverka sitt eget område. Nu när det börjar ha gått över ett decennium sedan de första klubbarna grundades, ser man hur klubbarnas verksamhet har skapat gemenskap och vänskap mellan dövblinda.

På Satakunda dövblindas varma 10-årsfest den 8.10.1997 kunde man känna, hur viktig och givande de dövblindas gemensamma verksamhet upplevs. På basen av klubbens historik, som framfördes på festen, kan man konstatera, att genom att verka tillsammans kan man få mycket till stånd på rekreativ verksamhetens och det sociala påverkandets område.

I Satakunda-klubben har dövblindhet gjorts känd och talaran på de regelbundna mötena kan klargöra

problem som bekymrar dövblinda. Trots sitt låga medlemsantal har klubben med sin verksamhet visat kraften av samarbete. Som tack för det omkramades grundarna och tilldelades blommor.

En liten klubb kräver arbete

Också på Haapajärvi-klubbens 5-årsjubileum var samarbetets och samvarons kraft starkt framme. Verksamheten i en liten klubb kräver mycket arbete och tid av de som deltar. Verksamheten som fortgått i år, är ett tecken på hur man framskridit i arbetet. Haapajärvi-klubben har tillsammans med klubben från Uleåborg stött varandra och på så sätt kunnat förverkliga saker, som ingendera av klubbarna skulle ha kunnat förverkliga ensam.

Festens år avslutas med 10-årsjubiléet för klubben i Vasa. När detta skrivs förbereder man sig ännu för det, men det finns orsak att fira, då verksamheten i Vasa har fortsatt regelbundet i många år.

Skrivtalko

Noveller ur vardagen

Raili Karisaari

En vanlig vardag är full av olika små händelser och situationer. Ofta kommer man inte att tänka på, vad allt en dag innehåller. Vi kommer bara ihåg de allra viktigaste händelserna och dem också efteråt.

Tänk t.ex. på den dagen eller den stunden då du träffade din livskumpan eller din bästa vän. En helt vanlig dag, kanske en helt vanlig situation. Först efteråt får den händelsen en särskild betydelse för ditt liv.

Hur skulle det vara om du någon dag skulle sätta en penna och ett block på bordet. Efter varje timme kan du sitta ner en stund och skriva ner vad du minns av den timmen. Allt behöver inte vara konkret, med kan även vara dina egna tankar, känslor och insikter. Först kan det kännas som, att det inte är värt att skriva ned. Men när du efteråt läser vad du skrivit, märker du, att hela dagen är full av små och större händelser.

Vår nya dikt- och novellsamling skall just vara en sådan här; små vardagliga händelser, som färgas av känslor och dina egna händelser. Tid för att sända skrivelser är hela januari.

Arbetstalko i mars

I mars ordnar vi ett arbetstalko, vart det är tänkt att inbjuda en del av skrivarna. Ledaren för arbetstalkot är en expert, som hjälper var och en att gå igenom sin text. Avsikten är att träna och hjälpa att producera bra och klar text, där skrivarens egna personlighet och uttryckssätt kommer fram.

I maj månad börjar framställningen av boken på allvar. Då går vi igenom alla texter som kommit in och väljer de, som bäst passar för bokens tema. Av samma skribent godkänner vi endast en skrift. I detta skede ändrar vi inte på skrifternas innehåll.

Boken utges i slutet av september på de dövblindas kulturevenemang.

Dublin på jämlikhetens väg

Pirkko Virtanen

Dövblindas Europa nätverk EDbN ordnade som en del av sin verksamhet ett seminarium, Navels-trängens brytning, och samtidigt nätverkets årsfest och slutligen nätverkets styrelses möte i Dublin. Irland 7.-11.11.-97.

Vad är EDbN?

Det är en inofficiell organisation, som koordinerar det internationella samarbetet på dövblindeområdet. Nätverket fungerar inom EU. Det har varit verksamt i nio år. Varje medlemsland kan sända tre officiella representanter till nätverkets årsmöte, varav endast en får representera enbart en grupp: dövblinda vuxna, dövblindas föräldrar och professionella. Till styrelsen väljs tre representanter från varje grupp, samt en ordförande, sekreterare och kassör. Verksamhetsperioden är tre år.

Arbetet bland dövblinda från födseln har varit mest representerat i nätverket och deltagarna är i stort

från födseln dövblinda – föräldrar och professionella har använt sin rösträtt mest i nätverket.

Att personer som blivit dövblinda som vuxna kommer med sätter nya utmaningar för nätverket. De vuxnas program och beslutanderätt är tillsvärdare liten i förhållande till de från födseln dövblindas. Internationella erfarenheter har förstärkt min uppfattning om nödvändigheten av en ökning av de vuxnas egna verksamheter, om vi vill ändra på det rådande sättet.

Denna gång hade EU-länderna Tyskland, Portugal och Irland inte sânt en enda dövblind representant. Norge och Island hör inte till EU-länderna, men de hade båda sânt representanter. Arbetstagare och föräldrar fyllde seminariet.

Hindren för deltagande bort

Årsmötets viktigaste hölls av juristen för WHO, Världens hälsoorganisation. Han berättade om ett utredningsarbete, vars målsättning är att upptäcka och ta bort hindren för

handikappades fulla deltagande och hindren på jämlikhetens väg. WHO gör utredningen tillsammans med EU:s handikappforum.

Avsikten är att definiera, var hindren för de handikappades deltagande slutligen är, vad de är, hur man skall påverka dem och vilken lagstiftning, vilka inställningar eller omgivningar som måste ändras, så att hindren kommer bort. Ifall man inte kan definiera eller mäta vad hindren i verkligheten är, kan man inte ändra dem heller.

Deltagande – delaktighet är det ord som nu förs fram. Mottot för Europas handikappforum är: Ingenting åt oss – utan oss! Talaren betonade betydelsen av att höra på de handikappades egna sakkännedom och vikten av att vara med, om man vill ändra världen till en mera handikappvänlig plats, som är lämplig för alla människor.

Efter de officiella välkomsttalen fick vi höra tre inledande föreläsningar. Först talade jag om verkligheten i vuxnas familjeliv med hjälp av exempel. Budskapet var att familjen behöver en helhetsmässig uppmärksamhet och vuxna dövblinda är i sina egna parförhållanden och familjeroller berättigade till ett jämlikt deltagande och beslutsfattande.

Barndomens familj som en modell för den nuvarande

Barndomens familje- och släktmodeller är förebilder för oss. Vi gör i vår egna familj saker på samma sätt som i den egna barndomsfamiljen. Mor- och farrollerna, föräldrarollerna, livskumpanen, älskaren, arbetskamraten, alla dessa roller finns för vuxna, att förena dessa tillsammans med en annan människa är inte alldeles lätt.

Konflikter uppkommer, roller förändras, det egna förhållandet till rollerna förändras med åldern och livserfarenheten – som för andra vuxna. Dövblindheten förändrar inte på denna utveckling. Hur kan rehabiliteringen svara på och komma med i par- och familjelivets svåra situationer – där finns att tänka på.

Efter föreläsningarna hade vi tre olika diskussionsgrupper, och var och en fick fritt välja grupp. I de dövblindas grupp fick vi höra många berättelser om deltagarnas erfarenheter.

Endast några icke-dövblinda var intresserade av dövblindegruppens diskussioner.

Förspild julglädje

Hilkka Nieminen

Julen var på väg även detta år. De andra barnen i Hilkkas familj hade alla gett sina önskelistor åt mamma att föra vidare till jultomten.

– Några stora och dyra klappar kan jultomten inte ge detta åt, hade mamma sagt åt alla barn.

Hilkka visste nog, vad et berodde på. Hon trodde inte att tomten köpte klapparna. Mamma och pappa köper dem. Tomten bara delar ut dem. Nu hade pappa igen haft ont i ryggen och inte kunnat jobba på många veckor. Föräldrarna hade alltså litet pengar och de kunde inte ge många julklappar åt sina barn.

Hilkka själv hade endast önskat en bok till julen. Det skulle vara roligt att läsa boken under ledigheten, när man har tid. Nu hade alla önskelistor skrivits och getts åt mamma. Hilkka hade tvingats skriva de yngre systrarnas listor, de kunde ännu inte skriva. Det var bara fyra dagar till jul. Mamma hade farit till butiken och alla barn var hemma på eftermiddagen, skolbarnen också.

Hilkka hade börjat städa litet i kammaren. Till julen måste dammet bort också från farföräldrarnas fotografier, tänkte hon. mamma var alltid glad, när Hilkka som det äldsta barnet hjälpte med städningen. Hon hämtade dammvippan från köket. Eftersom de andra barnen lekte i andra kammaren, fick Hilkka städa i lugn och ro.

När hon stigit upp på pallen, kom hon i lämplig höjd för att ta bort dammet. Hon tog just bort dammet från fotografiernas övre kant, när det föll ett paket bakom fotografierna. När hon såg sitt namn på paketet, gissade Hilkka att mamma hade gömt paketet bakom fotografierna.

Nu ville Hilkka veta, vad för bok som paketet innehöll. Utan att tänka efter öppnade hon det. Robin Hoods äventyr kunde hon läsa på pärmen. Mamma visste att Hilkka önskade sig en sådan bok, som inte fanns i skolbiblioteket. Hilkka hade en gång varit arg över det. annars fanns det bra böcker i biblioteket. Hon hade nästan läst alla böcker.

Nu ville Hilkka läsa den nya boken. Hon skulle ännu ha tid att sätta den tillbaka bakom fotografierna förrän julaftonen. Snabbt satte Hilkka boken i sitt eget skåp. Där fanns andra av hennes saker, så att boken gömdes under dem. På kvällen satte Hilkka boken i sin ryggsäck, där hon hade skolböcker.

Sedan följande morgon klev hon upp i lekstugan med boken. Det var söndag och ingen skola. Lekstugan var bredvid bastun. Det var ju höst och kallt att läsa där, men Hilkka läste boken hela dagen. Sedan gömde hon boken i paketet på samma ställe som mamma hade gjort. Mamma visste inget. Jultomten hämtade sedan boken åt Hilkka. Det var roligt att se syskonens glädje, när de fick sina klappar. Men Hilkkas julglädje var nu över.

Slutligen erkände hon åt mamma förrän hon gick till säng. Hon grät och bad om ursökt. Mamma förstod nog och förlät Hilkka. Men sade att så får inte ske en annan gång, då det förstör julglädjen om man vet vad man får.

Julhälsningar med postkort

Finländarna sänder ivrigt julkort – uppskattningsvis över 50 miljoner även detta år. Nästan alla vill komma ihåg de närmaste och även släktingar och vänner längre bort, med en julhälsning

Julkortens historia går tillbaka till mitten av förra seklet. Det första julkortet trycktes i England 1843. Finlands äldsta julkort är från 1871. Det är ett kort i korsform med spetsar och dess kanter är utsmyckade med vackra bilder.

Julbockar, tomtar och julgranar hörde ursprungligen inte till julkorten ; vanliga är däremot landskapskort, där man inte alls ser snö. Också grisen, flugsvampen, vädlingen och mynt hörde tidigare till motiven på jul- och nyårskorten.

De kändaste postkortkonstnärerna i Finland är Martta Wendelin och Rudolf Koivu. Nuförtiden har utbudet på julkort vuxit explosionssartat. Många gör även egna julkort.

Läsarnas post

Minnen från forna tider

Hilkka Kasurinen

Alltid kommer jag ihåg den lyckliga tiden. Över ett år har gått sedan min Pekka gick bort, vårt samliv upphörde. Just när vi skulle ha haft 15-års bröllofsfest. Döden känner inga gränser, det måste godkännas.

Sorgen har nu trätt tillbaka, gråtarna torkat. Det är tid att leva med minnena och se framåt, livet måste fortsätta.

År har gått sedan vårt samliv började i studiernas tecken. Efter ett års äktenskap började detta unga par leva aktivt. Beroendet av varandra har varit till godo. Vi har fått lära oss mycket tillsammans.

Jag kommer ihåg dagen då Kaija Salekari kom till oss. Kaija var förvånad, då mitt hem var som en blommande trädgård. Vi hade firat

en stor födelsedagsfest tillsammans. Det var bra att diskutera med Kaija, hon var moderlig och varmhjärtad. Det gick lätt att tala om våra inbördes problem, om sättet att kommunicera. Många är problemen, om man inte förstår varandra.

Kaija förundrade sig hur jag klarat mig som döv i arbetslivet och med små barn utan någon hjälp. Nog var åren fulla med problem, hårt, men tiden var då en annan. Kaija berättade om rehabilitering och hjälpmedel, läger, Helen Kellers liv. Kaija kommunicerade genom att skriva. Det var en lång och påfrestande diskussionsdag med den metoden. Bullkaffet var uppfriskande.

Åt oss arrangerades direkt en treveckors rehabilitering i Synskadades Centralförbunds aktivitetshus. Där fick vi mycket information, kommunikationsundervisning av olika lärare. Vi bekantade oss med sådana som kommunicerade på samma sätt. Vi blev intresserade av dem. Vi var många som inte använde någon metod. Endel hade så svåra synskador, att de inte kunde skriva i diskussionerna.

Rehabiliteringskurserna var många. På läger for vi från år till år, både vinter och sommar. Intresset växte

och jag lärde mig mycket med Pekka. De dövblindas grupp var som en stor familj, var Kaija var som en mamma och med i allt. Vi hade många hobbyn. Viktigast var att lära sig ett språk, så vi kunde kommunicera. När vi lärde det, var allt lättare.

Nog är minnenas år en gyllene tid, jag skulle inte ge bort en dag. De var lyckliga år med min Pekka. Jag är tacksam för Pekkas skull. Han var intresserad och alltid med i de evenemang som dövblinda ordnade. Hans vänner var samma som mina. När man varit mycket med, är det bra att börja ett nytt skede i livet.

Hälsningar från Åland

Ritva Väisänen

En solig och varm sommar höll på att bli till höst då Helsingforsklubbens långvariga dröm om en resa till Åland blev verklighet.

På fredagen den 5 september samlades en grupp på 30 personer på Helsingfors järnvägsstation, där en buss väntade på oss och dess pigga chaufför Jani samt reseleda-

ren Eila. Bussen vände mot Åbo. Vår avsikt var att köra den norra skärgårdsrutten till Mariehamn.

Vårt första mål var Gustavs och Vuosnaistens färjehamn. Vi tog en liten slutspurt, så att vi skulle hinna till färjan. Efter en halvtimmes båtfärd kom vi till Brändö kommun och Åva by. Vår logiplats var på tiokilometers avstånd, ett hemtrevligt, rött trähus. Middagen var dukad och maten smakade nog.

Efter middagen gick vi i bastu och någon modig hoppade även i havet. Avsikten var att fara på kvällslänk, men det spöregnade, så vi tillbringade kvällen i matsalen med att umgås. I hotellet fanns även andra gäster, då det samma veckoslut ordnades en nationell fisketävling av Brändö Lions Club. Fiskarna sov över på hotellet.

På lördagsmorgonen efter frukosten for vi på en rundtur på Brändö. Vår guide var en pigg dam, som för ett tiotal år sedan flyttat från Björneborg till Åland och fungerar nu som guide där. Hon var byns enda frisör och på vintern framställer hon souvenirer för turister.

Hon berättade om naturen i sin hembygd. Där finns många höga klippor, vindtagna enar och tallar. Granar växer inte naturligt där, de är ditplanterade. På ön växer även

en ovanlig hasselnötsbuske, vars frukter är väldigt smakfulla och söta.

På ön växer också en ytterst ovanlig knölväxt som hör till orkidéerna och vars namn är Adam och Eva. Namnet beror på, att två blommor, en violett och en vit, växer riktigt bredvid varandra som hand i hand. Också den ovanliga havstornsbusken växer här. Dess bär är väldigt vitaminrika.

Finlands grönsaksbod

I Brändö kommun finns 500 invånare och i Åva by ca. 70. Sin huvudsakliga inkomst får öborna från grönsaksodling och fiskeodling. Det finns en stor fiskeodlingsanstalt, där det odlas havslax och forell. Årligen sådär 600 ton fisk. Kanske det även på ditt bord funnits fisk från Brändö eller brysselkål. Det sägs, att var tredje lök, som äts i Helsingfors, är från Brändö.

Vi fortsatte färden och kom till Finlands minsta varuhandel. Dess väggar putade ut, när vi alla trängde oss in. Det doftade som i barnomens varuhandlar. Man fick köpa allt möjligt där, från sill till tofflor. Den åländska specialiteten, svartbrödet, hade många under armen, när vi kom tillbaka till bussen.

Vi bekantade oss även med en liten skärgårdskyrka, Jakobs kyrka. Den förra kyrkan hade börjat sjun-

ka ner i marken, så att den nuvarande är byggd på berget. Speciellt på midsommardagen fyller församlingsmedlemmarna kyrkan, som har plats för 300.

När vi hade ätit och vilat en stund, for vi mot färjehamnen. Resan från ö till ö och slutligen till fastlandet tog tre timmar. Bussen körde från färjan och vi fortsatte mot ett område som heter Jaan Karlsgorde, och på restaurangen där väntade en åländsk middag, laxsoppa och Ålands pannkaka samt svartbröd.

Mätta fortsatte vi den 40 kilometer långa resan till Ålands huvudstad Mariehamn. Hotel Adlon i centrum var vårt övernattningsställe. Dess mjuka bäddar lockade några att gå och sova. Andra gick till nedre våningens disco och en del av gruppen till dansrestaurangen bredvid.

En röd stad

Rundturen fortsatte på söndagsmorgonen. Av den lokala guiden fick vi mycket information om Åland. Åland är ett självstyrande landskap i Finland och i Östersjöns skärgård. Till Åland hör 6 500 öar, varav 65 är bebodda. Invånarna är ca. 24 000 varav 10 000 bor i Mariehamn. Staden är byggd på en ca. 10 km lång udde. Mariehamn är en röd stad, då byggnadsmaterialet varit den röda graniten. På stranden bekantade vi oss med musei-

fartyget Pommern, som förr seglade på världshaven

Åland besöks årligen av tvåmiljoner turister. När guiden berättade detta körde vi in på musei- och fritidsområdet, där vi fick se, hur man bodde förr i skärgården. Vi bekantade oss även med skärgårdsbornas midsommarstång.

Slutligen sade vi adjö åt staden som badade i höstsolen och for mot hamnen och Vikingbåten Isabella, som skulle ta oss till hamnen i Åbo. I de många butikerna på båten gjorde vi uppköp och kom till hamnen i Åbo vid åttatiden. Snabbt fann vi den kända bussen med chaufför och trötta men nöjda resekamrater. Tillsammans for vi mot Helsingfors.

Tack till Eila för en lyckad resa!

Rör på dig och gå ner i vikt – kurs i Siilinjärvi

Ossi Rajala

I början av september var det dags för andra delen av kursen Rör på dig och gå ner i vikt på rehabiliteringscentret i Siilinjärvi. Min guide denna gång var hemväbeln d.v.s.

frun. Att hon var med var speciellt viktigt då där pratades med hjälp av praktiska exempel, hurudana portioner är lämpliga, så att linjerna håller. Jag är inte längre mager, men där var en flicka från Tammerfors, som under vårens lopp gått ner tio kilo. Det är mycket.

Vi idrottade mycket. I bubbelpoolen masserade vi ryggen, skuldrorna och fötterna. För motionen svarade kvinnornas dans på kvällen, men jag gick inte med dit. Man blir för svettig där.

Motionen utomhus var lite annorlunda. Samtidigt som vi promenerade, svängde vi på armarna och rörde på kroppen, huvudet, fötterna och så vidare. Det kändes som om man skulle ha varit en kalkon som försöker flyga.

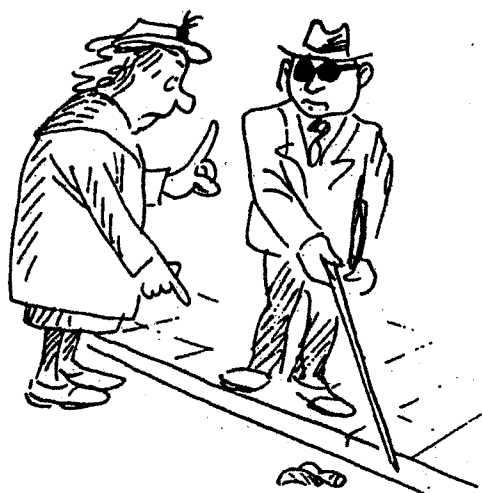
Vid restaurangen åt under ett par dagar en kvinna. Hon var så rund, att hon inte rymdes på stolen, bara med ena skinkan. Nå, det var ett bra exempel på, vad frosseri leder till. Det är svårt att hitta sittplatser för en rund bak.

Där berättades också, hur mycket fett som ingår i olika maträtter och hur mycket socker och fett som finns i vanliga bullar, munkar och wienerbröd. I en vanlig lemnadflaska finns så mycket socker som i 14 sockerbitar.

Gäster från Kuopio var där och talade Kuopiodialekt, men om Hilima från Savolax vet jag inget. För gästerna visades videon Snövit och de sju dvärgarna. Den var från 1985. Och med två olika röster försökte jag sedan roa människorna. På den sista kvällen, på fredagen, konstaterades att det inte ryms något mera mellan öronen, i den där mjuka datorn. Så vi hade en rolig kväll.

På lördagen kom sanningen fram och vi konstaterade, att kursen varit lyckad och intressant. Så vi beslöt ge rosor åt både Pirkko och Marjatta. Rosorna berättade på bästa sätt vad vi tyckte om kursen. Några ord behövdes inte därtill. Efter resan var det skönt att återvända hem, sätta sakerna i lådorna, huvudet på kudden och somna nöjt in.

Många hälsningar till centralbyrån och åt andra också. Ta del av kurser. Där finns nog glädje, om man tar kurserna på rätt sätt.

Nog händer det!

Ossi Rajala

Vi fick på midsommarafton ett par på besök och vi beslöt fara genom Vääksey kanal till stranden av Päijänne. Där hade en danspaviljong satts upp.

När vi gick ner för trapporna till kanalen, satt jag den vita kappen i bakfickan. Och när vi kom genom kanalen, kom där två kvinnor emot, varav den ena överraskande klappade mig på armen och sade: "Nitroburken föll ur fickan".

Jag förstod inte genast, vad för burk. Kamraten som jag gick med, sade: tag kappen från fickan. Nå, jag tog kappen och rätade ut den. Då hördes inget där bakomifrån. Denna kamrats hemvårdare kände igen kvinnan, som talade om nitroburken. Hon sade att kvinnan är socialarbetare. Men jag glömde fråga, varifrån hon är hemma.

Nå, vi for genom kanalen till Päijänne strand. Där var det en trevlig dans. Dragspel och en solist och en dator, som förmedlade musiken och sångerna förstärkta. Jag fick också sjunga några sånger. Det var trev-

ligt. Midsommaraftonen i Vääksy var underbar.

Nå sedan efter flyttningen här har det skett små under. När jag vilade mig i sovrummet, hörde jag att telefonen ringde. Jag gick till vardagsrummet till telefonen, men den ringde inte. Jag förundrade mig och gick till balkongens dörr för att lyssna. Aj, en bofink sjöng i trädet. Därifrån kom ljudet. Jag tänkte nog att allt möjligt händer nog sen.

Inte gör det något. När jag satte mig i soffan tyckte jag mig höra, att summern eller dörrklockan ringde. Jag sade åt frun, att summern tycks ringa. Hon gick för att se till dörren, öppnade den, men inte fanns det någon där. Hon återvände och sade, att ingen var där. Jaha, det torde ha varit båtens summer, som tjöt. Båten kom just in i kanalen, och den meddelar alltid om sin ankomst, så att den slipper direkt att vänta på genomfart. Nå, jag tänkte på saken, och kom fram till att det händer en hel del i en ny omgivning.

Tankar med e-post

Vieno Hyttinen

Pirkko Virtanen åskådliggjorde bra med e-post hur personer med friska sinnen borde fås att förstå dövblindheten och de problem som den medför och hur nödvändig tolktjänsten är för oss all dövblinda. Användningen av tolk beror på personens ålder och på graden av hörsel- och synskada: kan personen följa med en allmän tolks tecken, eller behöver hon en personlig tolk. Tolktimmarna borde åtminstone vara 300, så att de bättre skulle räckta till för de som är aktiva.

I städerna är klubbarna och andra servicepunkter närmare än på landsbygden, var det kan vara långa avstånd emellan dem.

När vi besöker klubbar, posten, baken och hälsovårdsstationen använder vi skjutstjänster och egenansvarsandelen varierar i olika kommuner. Den borde vara den samma för alla dövblinda i hela landet.

På den vita käppens dag väckte Ahti och Irma Myyrä till diskussion

om dövblindas rödvita käpp. I Finland finns inte många helt vita käppar för synskadade, utan de är röda på undresidan. Jag har en trefärgad käpp. Handtaget av gummi är svart, käppen vit och tio centimeter på nedre delen är rött. Käpparna är alltså brokiga och de kan inte märkas med tre röda ränder till käppar för dövblinda.

Man borde ha en helt ny färg för våra käppar, t.ex. gul orange och sedan tre röda ränder enligt engelsk modell. Detta skulle kunna bli en internationell käpp för dövblinda, den skulle berätta om hörsel- och synhandikappet.

Sedan den här organisationssaken

Hörsel- och synhandikappede finns det av olika ålder och olika grad. Personer med lindrigare handikapp kan höra till en förening för sådana som hör dåligt, till de dövas förening eller till de synskadades förening. Sedan när synen och hörseln blir sämre, kan man övergå till Finlands Dövblinda rf. Dessa handikapp kan vara från födseln, uppkomna p.g.a en olycka eller som en födelseklapp.

Vissa dövblinda vill isolera sig till en egen grupp som usher-döva eller

implant-gruppen. Finlands dövblinda har ordnat möten åt usher-döva och de som varit med om en implantoperation. Varför skulle man då behöva en egen organisation, de dövblindas grupp är trots allt så liten, och vi bor så utspritt över hela landet.

Åt dessa ännu mindre grupper har kanske inte ordnats tillräckligt ofta gemensamma tillfällen p.g.a de långa avstånden. Låt oss bevara den existerande Finlands Dövblinda rf och utveckla den.

Jag hörde också som under 20-åring till en förening för dåligt hörande och gick sedan över till de blindas förening. Och sedan till de dövblindas förening när den grundades, fastän jag inte var fullt döv eller blind. Jag hoppas att de synskadades förbund, de dövas förbund och de dövblindas förbund förblir landsomfattande organisationer och att deras underavdelningar och klubbar fungerar på lokalt plan. Förståelse och samarbete behövs.

Julen har kommit

Över stadens stressiga gator
har julfrid nu kommit.
Tusentals ljus blinkar
meddelar
om friden över staden!

Till mitten av skogen har julen
också kommit.
Snön den vita täcker
grenarna.
Och under den gröna granen
sover en vit hare.

Också över byn har julen
anlänt.
Hemmets fönster lyser
Julens klockor
ringer så klart, och
i bygden hörs deras eko.

Även mitt ute på haven
lyser stjärnorna upp den mörka
himlen
och det hörs en tyst viskning:
"Och julen har anlänt till båten!"

Ja – Julen har kommit till
världen!
Under den stora rymden!
Och vi som små stjärnor
går bara runt
under vår Skapares himmel!

När året växlar

Igen öppnar sig ett nytt
årtal.
Finland firades,
nog fortsätter den slakten.
Vårt land börjar
nog bli gammalt.
Snart är "Suomineito"
gråhårig!

Det var fest – bekymmer
bortglömda är.
Men Julen gjorde
börsen tom.
Mången av oss får nu
räkna slantarna.
Inkomsten är
ett bekymmer.

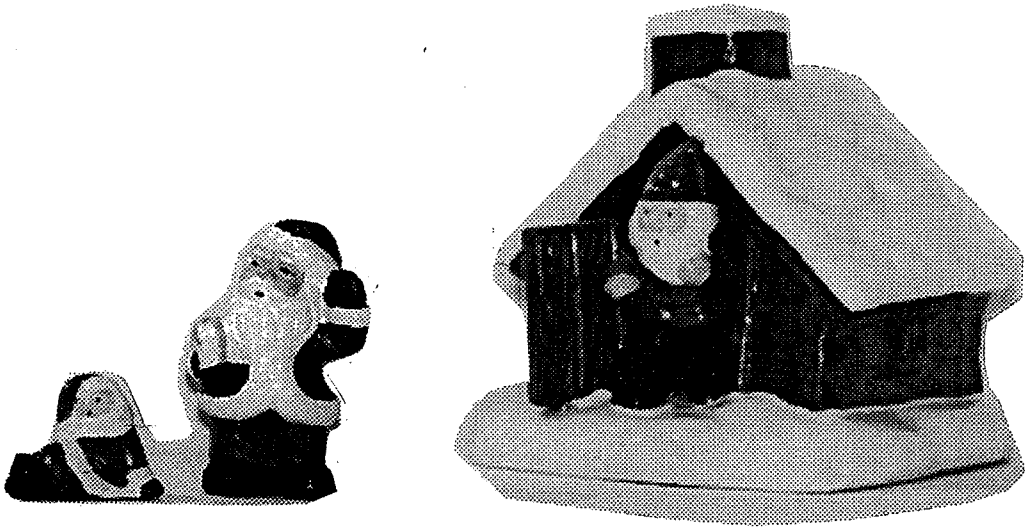
Men ännu orkar
det finska folket,
ännu hopp:
det kommer en
bättre morgondag!

Så lycka för det nya året.
Ännu ett år är
till ända!

Hilkka Nieminen

Fridfull Jul och Gott Nytt År!

TUNTOSARVI 23.årgången, ISBN 0358-2280

Utgivare: Finlands Dövblinda rf., Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors.
Telefon (09) 5495 350. Texttelefon (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Chefredaktör: Anu-Liisa Rönkä **Redaktör:** Raili Karisaari

Redaktionsråd: Eero Vartio, Martti Avila, Marja Heinonen, Maija-Leena Railo,
Anita Palo, Marja-Leena Roponen, Anu-Liisa Rönkä, Raili Karisaari.

Årgång 150 mk. Tidningen utkommer 11 gånger om året med storskrift, punkter,
som långsamt ljudband, som video samt och svenskspråkig översättning.